

ΑΙΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ν' ἀπὸ τὰ πιὸ τρομερὰ πράματα ποὺ εἶδα στὴ ζωὴ μου εἶναι καὶ κείνο ποὺ εἶδα στ' Ἀνάπλι, μιὰν ἀνοιξιάτικη μέρα, ἔδῳ καὶ εἴκοσι χρόνια. Θυμᾶμαι τὴ μέρα, τὴν ὥρα, τὴ στιγμή. Μιὰ στιγμή ἀπὸ κείνες ποὺ κρατοῦν ἴσα μ' ἓναν αἰῶνα, γιατί μπήγονται καρφί στὸ θυμητικό μας καὶ γίνονται τυραννία ὅλης μας τῆς ζωῆς.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, στὸ ἀπλόχωρο λιμάνι τοῦ Ἀναπλιοῦ ἦταν ἀραγμένος ἓνας δυνατὸς Ἑγγλέζικος στόλος. Ἐκατὸν εἴκοσι πελώρια σιδερένια κάστρα, βραχνᾶς τῆς θάλασσας καὶ τῆς χώρας. Στὰ μουράγια δὲν μπόραγες πιά νὰ περπατήσης ἀπὸ τὸ μελισσολοῖ τῶν Ἑγγλέζων ποὺ γιόμιζαν τὸν ἀέρα ἀπὸ τὰ ἐγωϊστικά τους ξεφαντώματα. Στους δρόμους, στους μαχαλάδες, στὰ μαγαζιά, ξεχύνονταν ἄλλες παρέες ἀπὸ ναῦτες ποὺ πίνανε τὴ ζαμαίικα μὲ τὰ ποτήρια τοῦ νεροῦ, βρωμίζανε τὸν ἀέρα μὲ καπορᾶλ καὶ κακαρίζανε σὰν τίς κόττες τὰ ἰδιότροπα τραγούδια τους. Στὴν παραλιακὴ πλατεῖα τοῦ Ἀη Νικόλα ἦτανε σημεῖο παζάρι. Πραματευτάδες λογιῆς - λογιῆς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα κι' ἄλλους τόπους εἶχανε μυριστῆ τὸ ψητὸ καὶ μαζευτήκανε στ' Ἀνάπλι κυνηγῶντας τὴν ἐγγλέζικη λίρα· ἓνας κόσμος παραδόπιτος ποὺ χαϊδολογᾶ τὰ γοῦστα τῶν ξένων καὶ τοὺς παίρνει τὸ κατόπι ἀπὸ στεριά — ὅπως τὰ σκυλόφαρα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Μαλτέζοι τροφοδότες, μελαψοὶ καὶ κοντοδέματοι, μὲ τὴν πίπα στὰ δόντια, τὸ μάτι γοργό, κι' ἀστραπὴ τὴν ἀπόφαση. Παίξουν στὰ δάχτυλα τοὺς ρωμιοὺς συντεχνῖτες

τους. Ἴταλοι κανταδόροι, σέρνοντας μαζί και τὴν ἀνθρώπινη πρᾶξι τους: γυναῖκες κουρασμένες, χλωμές, με μαύρους γύρους στὰ κομμένα μάτια, φερμένες ἀπὸ τὰ καντούνια και τὰ πισωμάγαζα τῆς Νάπολης και τῆς Τοσίβιτα Βέκιας. Φραγκολεβαντῖνοι κοσμογυρισμένοι και πολὺγλωσσοι, με τὴν κιθάρα στὸ χέρι και τὴν κόλαση στὴν ψυχή. Ἀθηναῖοι ἀρχαιοκάπηλοι, φορτωμένοι κάθε λογῆς παλιάτσα: Ἀγαλματάκια και σταμνάκια τοῦ παλιοῦ τάχα καιροῦ, μὰ ψεύτικα, φαμπρικαρισμένα στὴν ὁδὸ Πανδρόσου. Πιατικά τῆς Ρόδου και καρποφύλλια τοῦ 21, σκαραβαίους τῆς Αἴγυπτος και καντηλέρια βυζαντινά, κομπολόγια ἀπὸ κεχρομπάρι και σεντέφι, πίτες παλιές ἀπὸ σιδερόξυλο ἢ ἀπὸ γιούσουρι, χωριάτικα κεντήματα και τσαρούχια και ταγάρια ἀσπροκόκινα με φουñτες. Κι' ἀκόμα πουλᾶνε γραμματόσημα τοῦ παλιοῦ καιροῦ και χαλιὰ τριμμένα τάχα ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, με τὸ δικέφαλο στὴ μέση. Ἄλλοι τραβᾶνε πιὸ ἄπᾶνου, στὴ μεγάλη πλατεῖα γιὰ νὰ στήσουν τὸ πρόχειρο μαγαζὶ τους γύρω ἀπὸ τὰ κάγκελλα τοῦ μνημείου τοῦ Ὑψηλάντη. Πουλοῦν ἐγγλέζικα βιβλία, ρομάντζα και περιοδικά. Αὐτὰ πουλᾶνε στὸ φανερό, μὰ στὸν κόρφο τους ἔχουν ἄλλα: σειρὲς ἀπὸ φωτογραφίες αἰσχρὲς και κακότεχνες...

Και οἱ μεγάλες βάρκες με τὰ πολλὰ κουπιὰ ὀργᾶνουν ὀλοένα τὰ σκοτεινὰ νερὰ τοῦ λιμανιοῦ, γλιστροῦν σαῖτες τὰ βαποράκια ἢ τραβοῦν ἀργὰ τὶς μαοῦνες φορτωμένες βουνὰ τὰ λαχανικά και στίβες τὰ κρέατα. Κι' ὀλοένα ξεχύνονται ἀνεβαίνοντας ἀπὸ τὴν προκυμαία πρὸς τὰ δρομάκια τῆς χώρας κύματα οἱ ναῦτες μέσα στὴν πόλη πού βουίξει ἀπὸ μιὰ καινούρια, ἀνεπάντεχη ζωὴ. Τὰ μεγάλα παράθυρα τῆς γριά-Στρατώνας, τῆς βενετσάνικης, τεντωμένα κατὰ τὴν πλατεῖα τοῦ Συντάγματος, λὲς και κοιτάζουν, σὰ μάτια τεράστια, ὀρθάνοιχτα, κοιτάζουν σαστισμένα τὸ ἀλλόκοτο ἀνθρωπομάζωμα. Καιροὺς εἶχαν νὰ ἴδουν τέτοιο ἀλλόφυλον κόσμον. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ὁ πρεβεδοῦρος τῶν κάστρων Φραντζέσκος Σαγκρέδος ἐπιθεωροῦσε τὰ φουσαῖτα τῆς «Γαληνοτάτης Δημοκρατίας» παραταγμένα γραμμὴ στὴν πλατεῖα, μπροστὰ στὴ βαρεῖα Στρατώνα, τὴ μαυριδερή, με τοὺς

χορταριασμένους τώρα τοίχους της και τὸ λιοντάρι τοῦ
Σάν Μάρκο :

PAX TIBI
MARCE EVAGELISTA
MEUS
M. DCC. IV.

Μέσα στὸν ἀλλόγλωσσον ἐκεῖνον κόσμον, λιγοστοὶ οἱ
Ἀναπλιῶτες χάνονται πιά. Δύσκολο νὰ σμίξῃ κανεὶς τὰ
γνώριμα πρόσωπα, τοὺς συντοπίτες. Ποῦ νὰ βρῆς θέση
στοὺς καφενέδες και στὶς μύρες; Καὶ ποιὸς λογαριάζει τὴ
μπρούτζινη δεκάρα σου, τὴν ὥρα πού ὁ Ἑγγλέζικος Δίας
ρίχνει τὴ χρυσὴ βροχὴ τῆς στερλίνας καὶ τὰ σελλήνια κυλοῦνε
σὰ βότσαλα ἐπάνω στὰ τραπεζάκια τὰ μαρμαρένια; Καὶ
ποιὸς ἔχει κέφι ν' ἀνακατωθῇ μέσα στὸν ὄργιασμό κείνο
πού δείχνεται ξετσιπίωτα σὲ κάθε τῆς πόλης γωνιά μὲ ριγ-
μένη πίσω τὴ μάσκα τῆς ντροπῆς;

Δρόμο λοιπὸν οἱ Ἀναπλιῶτες οἱ καὺμένοι. Ἄλλοι κλει-
σμένοι σπῖτι τους ὅσο νὰ περάσῃ ἡ μπόρα. Ἄλλοι στοὺς
ἐξοχικοὺς περιπάτους, κάτου ἀπὸ τὶς πιπεριὲς πού τὶς φύτεψε
ἡ φροντίδα τῆς πρώτης μας βασιλίσσας, τῆς Ἀμαλίας.

Ἐκεῖνες τὶς μέρες πρασινοβολοῦσε ὁ τόπος. Ὑστερ' ἀπὸ
τὶς γονιμοποιὲς βροχές, ἀνάδωσε τὴ χλόη της ἡ βρεγμένη
γῆς. Ὅπου τὸ μάτι μπόραγε νὰ φτάσῃ, ξετυλίγονταν τὸ
γαλὶ τὸ σμαραγδένιο, χაΐδι στὸ μάτι καὶ χαρὰ στὴν ψυχὴ.
Τὸ τριφύλλι ἦταν ἀνθισμένο πιά, ἀλλοῦ ἄσπρα ἀλλοῦ
κίτρινα τὰ λουλουδάκια του. Καὶ τὸ χαμομήλι μιὰ καλω-
σύνη κ' ἓνα κάλεσμα γιὰ τὰ τριανταφυλλένια πόδια τοῦ
Μάη πού ἔφτανε σὲ λίγο...

Πῆρα τὸ δρόμο πού φέρνει στὴν Τίρυνθα. Πλάγι μου
μιὰ κλωστή νεροῦ κάνει τὸ ἴδιο, φιδωγλιστρώντας μαλακὰ
μέσ' ἀπὸ τὴν ἄγρια λεβάντα. Στὶς λυγαριὲς καὶ στοὺς ἀνθι-
σμένους βάτους σειοῦν τὴν οὐρὰ τους οἱ ποταμίδες. Σὲ
κάτι γέρικες λεῦκες τὰ νιογέννητα φύλλα καλοπροσδέχονται
τοὺς νέους ἀέρες. Σὲ μιὰν ἀραδαριὰ κυπαρίσσια σαλεύουν
σὲ βουβὲς λιτανεῖες οἱ σκοτεινοπράσινες κορφές. Παπαροῦ-
νες κοκκινίζουνε μέσ' στὸ λαθοῦρι. Εὐωδιὰ λεμονιάς ἀνθι-

σμένης μαντεύεται ἀπὸ τὸ πλαγινὸ περβόλι. Τὸ περβόλι τὸ παράτησε ὁ ξενιτεμένος νοικοκύρης στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, μὰ οἱ ἀκλάδευτες λεμονιῆς δὲν κουράστηκαν νὰ τὸν προσμένουν, πετώντας νέους βλαστούς. Ὁ Ἀπρίλης ἔκρυψε τὴν πᾶσαν ἀσκήμια. Νά ἡ παλιὰ φάμπρικα τῶν πιοτῶν, ἡ χαλασμένη, ποὺ μιὰ νύχτα τὴν εἶδαμε ξάφνου νὰ τυλίγεται μέσα στὸ φοβερὸ μαντύα τῆς πυρκαγιᾶς, κ' ὕστερ' ἀπομεινε ρημάδι, τέσσερες τοῖχοι κ' ἓνα φουγάρο, παλάτι γιὰ τὶς νυχτερίδες καὶ τὶς κουκουβάγιες ποὺ μπαينوβγαίνουν ἀπὸ τὰ ξέφραγα παράθυρα καὶ γεννοβολοῦν μέσα στὶς σκουριασμένες μηχανές.

Μὰ τὸ ρημάδι δὲν ἔχει τώρα τὴ χειμωνιάτικη θλίψη. Φούντωσε ἡ σκεβρωμένη κληματαριά του στὴ μεγάλη αὐλή. Στὸ βάθος, στοιχειὸ πασίχαρο τὸ ἀκλάδευτο ἀγιόκλημα ζώνει τὴν ἑκατόχρονη βελανιδιά. Ἀπάνου ἀπὸ τὴ στέρνα μὲ τὰ πρασινισμένα νερὰ οἱ ροδοδάφνες καθρεφτίζουν μπουκέτα ἀπὸ ἀνθινες φλόγες τώρα τὰ λουλούδια τους...

Κ' ἔτσι πηγαινα. Εὐτυχισμένος, ἀναπνέοντας τὸν Ἀπρίλη. Πηγαινα μὲ τὸ κεφάλι ξέσκεπο. Καὶ μοῦ χᾶιδευε τὰ μαλλιά τοῦ δειλινοῦ τ' ἀεράκι.

Περπάτησα ὥρα πολλή. Ἔφτασα στὴ Γλυκειά. Εἶναι μιὰ πηγὴ νεροῦ, ποὺ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ βουνὸ κατηφορίζει καὶ χύνεται στὸν Ἀργολικό. Στάθηκα καὶ κοίταξα τὰ νερὰ τῆς. Σ' αὐτὰ μιὰ φορὰ, λέει ὁ παλιὸς θρύλος, λουζόταν ἡ Ἥρα καὶ κρατοῦσε πάντα δροσερὲς τὶς ὁμορφάδες τῆς. Εἶναι ἡ **Κάναθος πηγὴ**. Τώρα λούζονται οἱ τσοπανοπούλες σὰν κατεβαίνουν στὸν κάμπο νὰ ξεχειμάσουν, καὶ τὰ προβατάκια πίνουν τὸ ἀσημένιο νερὸ ποὺ περνάει μέσ' ἀπὸ τ' ἄγρια κρίνα καὶ τὰ σταυδόχορτα.

Μὰ κείνη τὴν ἡμέρα δὲν εἶδα προβατάκια νὰ πίνουν. Ἐνα κοπάδι βωδιῶν ἔβασκε ἡσυχα - ἡσυχα, μασσοῦλίζοντας τὸ νέο χορτάρι. Ἦταν ὡς δεκαπέντε ζῶα, μεγάλα, δυνατὰ, μὲ χοντρά, σιδεροκάμωτα θᾶλεγες, πόδια, μὲ κέρατα καμπυλωτὰ σὰν τεράστιες λύρες, ἄλλα κόκκινα, ἄλλα μαῦρα μὲ ἄσπρες βούλες. Γυάλιζε τὸ πετσί τους στοῦ ἥλιου τὴν ἀναλαμπὴ καὶ ἡ ὄρμη ἔννοιωθες νὰ τρέξῃ ἄδρῃ μέσα στὰ

μεριά τους, στὴ νευρὰ τοῦ τραχήλου, στὶς κατεβασιές τῆς πλάτης, σ' ὄλο τὸ μπρούτζινο κορμί τους. Κάθε λίγο ἄφηναν βαθειὰ μουκανητὰ πού τὰ ξανάφερνε στ' αὐτιά μου τοῦ βουνοῦ ὁ ἀντίλαλος.

Στάθηκα μὲ ἀπορία. Βώδια εἶχα ἰδεῖ πολλές φορές βέβαια. Μὰ δὲν ἦταν τέτοια.

Ἔνας ἄνθρωπος μὲ πλατειὰ παντελόνια, μὲ κόκκινο ζουνάρι, χωρὶς σακκάκι, μὲ σκοῦρο πουκάμισο, καθότανε ἐκεῖ κοντά, σὲ μιὰ πέτρα, καὶ πελεκοῦσε μιὰ βέργα μὲ τὸ σουγιά. Κάτι θάῤξερε κείνος. Πῆγα κοντά, τότε ρώτησα:

— Πατριώτη, τί βώδια εἶν' αὐτά;

Σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ χαμογέλασε.

— Δὲν εἶναι βώδια.

— Τί εἶναι;

— Βουβάλια. Τὰ φέραμε ἀπὸ τὸ ξωτερικό, ἀπὸ τὴ Ρουμανία, γιὰ τοὺς Ἑγγλέζους.

— Καί... τᾶχετε γιὰ σφάξιμο;

— Ἀμέ, τί; γιὰ παντρεία;... Θὰν τὰ κόφουμε ὅλα... Τρῶνε κριάς οἱ Ἑγγλέζοι! Σὰν τὰ ὄρνια. Μὰ πλερώνουν. Λίρα μὲ νουρά... Περιμένω τ' ἀφεντικό ν' ἀρχίσῃ τὸ πελέκι.

— Ἀπόψε;

— Ἀπόψε.

Ἀνατρίχιασα. Ζύγωσα τὰ κακόμοιρα τὰ βουβάλια. Ἦουχα — ποῦ νὰ ξέρανε τὴ σκληρὴ τους μοῖρα; — βόσκανε τὸ τριφύλλι, καθρεφτίζανε τὴ χυτὴ Ἀρκαδικὴ ὁμορφιά τους στὴν πλατωσιὰ τοῦ νεροῦ. Ἐν' ἀπ' αὐτὰ μούκανε ξεχωριστὴ ἐντύπωση. Ἦτανε μιὰ βουβάλα μαύρη, μὲ λευκὴ τραχηλιά, μὲ δυὸ ἄσπρες βουῦλες στοὺς κόμπους τῶν πισινῶν ποδιῶν. Ἔνα βουβαλάκι ἔβασκε κοντά της, μικρούτσικο, χαριτωμένο. Πότε μασσοῦσε χορταράκι, πότε ἔτρεχε νὰ μυρίσῃ τὰ ρουθούνια τῆς μάνας του. Τότε καὶ κείνη σήκωνε τὸ κεφάλι.. Στὰ μεγάλα της μάτια ἔβλεπες ὅλη τὴ μητρικὴ λαχτάρρα τοῦ ζῴου. Κ' ἔγλυφε τὴ μούρη τοῦ παιδιοῦ της, ἀπαλά, προσεχτικά, μὲ τὴν πλατειὰ της γλῶσσα, πού γλιστροῦσε στὸ νέο πετσί σὰν κόκκινο βελουδο. Ὑστερα, σήκωνε τὸ κεφάλι,

μύριζε τὸν ἄερα καὶ ἀλάλαζε τὸ θρίαμβο τῆς μητρικῆς χαρᾶς μ' ἓνα μακρόσυρτο, τρεμάμενο μουκανητό.

Κοίταξα ὥρα πολλή τὴν ἀνυποψίαστην ἐκείνη εὐτυχία. Σὲ μιὰ στιγμή μάλιστα χაίδεψα τὸ βουβαλάκι. Μὰ κείνο τινάχτηκε πίσω σὰ λάστιχο κ' ἔτρεξε λίγα βήματα πέρα, σὺν παιδάκι ζωηρὸ πού δὲν τοῦ ἀρέσουν τὰ χάδια. Ἡ μάννα γύρισε τὰ μάτια ἀνήσυχη. Καὶ τὸ κάλεσε πάλι κοντά της μὲ τὴν ἴδια βουερὴ φωνή . . .

Ἐκείνη τῇ στιγμή ἄκουσα ὀμιλίες πίσω μου. Γύρισα καὶ εἶδα τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ κόκκινο ζουνάρι νὰ κουβεντιάξῃ μ' ἓναν ἄλλον, κοντόχοντρο, μὲ παχειὰ μουστάκια, μαῦρα ροῦχα καὶ μαγκούρα σὰ ρόπαλο κρεμασμένη στὸ μπράτσο. Πίσω του ἓνα παιδί, ἀμούστακο ἀκόμη, μὲ ἀλατζένια ποδιά καὶ μαλλιαρὸ σκοῦφο στὸ κεφάλι, κρατοῦσε κάτι σιδερικά: δυὸ μαχαίρια, ἓνα μασάτι γιὰ τ' ἀκόνισμα, ἓνα πελέκι πλατὺ καὶ γυαλιστερό, ἓνα χοντρὸ σκοινί, ἓνα σιδερένιο γάντζο, δυὸ παλούκια. Ἦταν «τ' ἀφεντικό», ὁ κύριος τῶν βουβαλιῶν καὶ ὁ ὑπηρέτης του.

Ἐκατάλαβα πὼς θάρχιζε τὸ μακελειό . . . Λίγο παρέκει, στὸ δρόμο, ἓνα κάρρο βρώμικο καὶ καταματωμένο εἶχε σταματήσει, σέρνοντας πρὸς τὸ μέρος του κοπάδι τὶς μύγες ἀπὸ τὸ σωρὸ τῆς κοντινῆς κοπριάς. Μοῦρθε νὰ τραβηχτῶ πέρ' ἀπὸ κεῖ, νὰ φύγω, νὰ μὴ δοῦν τὰ μάτια μου. Μὰ κάτι ἀκατανίκητο μὲ τράβηξε πιὸ κοντά. Οἱ δυὸ ἄντρες κουβεντιάζαν σιγά, κοιτάζοντας τὰ ζῶα πού βόσκανε ἀτάραχα. Τὸ χασαπόπουλο ἔρριξε τὰ σιδερικά ἀπάνου στὸ χορτάρι πού ἄνοιξε καὶ τὰ κατάπτε. Ὑστερα κάθισε χάμου κ' ἄρχισε νὰ στρίβῃ τσιγάρο. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ κόκκινο ζουνάρι πῆγε κοντά καὶ τοῦδωσε μιὰ κλωτσιά.

— Σήκω, ρέ, τεμπελόσκυλο! Ἔχουμε δουλειά.

Τὸ τεμπελόσκυλο σηκώθηκε μουρμουρίζοντας.

Ἐνα ταμπάκι ἦτανε κάπου ἐκεῖ. Αὐλόγυρος τῶζωνε. Τομάρια ἀπλωμένα στὴ μάντρα του. Καὶ μιὰ μεγάλη τρῦπα στὴ μάντρα αὐτὴ βρέθηκε βολικὴ γιὰ τοὺς μακελλάρηδες. Τὸ χασαπόπουλο πῆρε τὸ γάντζο καὶ τὰ δυὸ παλούκια καὶ πήδησε μέσα. Ἀκούστηκαν χτύποι. Ἐπειτα ὁ ἄλλος τοῦ-

δωσε τὸ σκοινί. Τὸ παιδί ἔδεσε τὸ σκοινὶ στὸ γάντζο ποὺ ἦτανε πιά στέρεα μπηγμένος στὴ γῆς, καὶ πέρασε τὴν ἄλλη ἄκρη ἀπὸ τὴν τρύπα τοῦ τοίχου, ἔξω. Ἔπειτα, ἔβγαλε ἀπάνου τὸ κεφάλι του.

—Τὸ στερέωσες; ρώτησε τ' ἀφεντικό.

—Καλά.

—Κύλησες καὶ τὸ λιθάρι ἀπάνου στὸ γάντζο;

—Ὅχι. Δὲ μποροῦσα.

Τ' «ἀφεντικό» γύρισε στὸ κόκκινο ζουνάρι:

—Πήδα νὰ τόνε βοηθήσης, εἶπε. Ἄταρο ἀκόμα, τί νὰ σοῦ κάνη.

Σὲ λίγο, τὸ παιδί κι' ὁ ἄλλος βγήκαν ἀπὸ τὴ μάντρα.

—Στερεωμένο . . . Ἄτράνταχτο.

—Ἐμπρός, λοιπόν!

Ὁ μακελλάρης βάρωσε μιὰ τὸν ὄμο τοῦ παιδιοῦ.

—Κουνήσου, ρέ! Πιάσε ἕνα.

—Ποιό; ρώτησε κεῖνο.

—Ὅποιο θέλεις . . . Νά, φέρε τὴ θηλυκιὰ πρῶτα.

Ἡ βουβάλα ἔβουσκε πιὸ κοντὰ τους ἀπὸ τ' ἄλλα ζῶα.

Τὸ χασαπόπουλο τὴν ἄδραξε ἀπὸ τὰ κέρατα. Ἡ κακομοῖρα δὲν ἀντιστάθηκε. Ὑπομονετικὰ τὸν ἀκολούθησε ὡς τὸν τοῖχο. Ὁ ἄλλος τράβηξε τὸ σκοινὶ ἀπὸ μέσα, κ' ἔτσι τὸ κεφάλι τῆς βουβάλας κόλλησε στὸν τοῖχο κλείνοντας τὴν τρύπα. Στεναχωρημένο τότες τὸ ζῶο, ἔκανε μιὰ μικρὴ κίνηση νὰ λευτερωθῆ, μὰ δὲν τὸ κατάφερε. Τ' «ἀφεντικό», ἀνάβοντας ἕνα τσιγάρο, πρόσταξε:

—Κόφτου τὴ δύναμη πρῶτα.

Ὁ μακελλάρης πῆρε τὸ μπαλᾶ. Μὰ δὲν πῆγε μπρὸς νὰ τὴ χτυπήσῃ στὸ κεφάλι. Πῆγε πίσω. Κρατώντας τὸ τρομερὸ σύνεργο, ἀνοίξε τὰ πόδια, στερεώθηκε καλὰ στὴ γῆς, πῆρε μιὰ βαθειὰν ἀνάσα, χά! ἔπειτα τέντωσε ὀρμητικὰ τὰ μπράτσα ἀπάνω. Ἀστραψε τὸ φρονικὸ σίδερο κι' ἔπεσε βαρὺ στὸ κότσι τῆς βουβάλας, στὸν κόμπο τοῦ πισινοῦ ποδιοῦ, ἐκεῖ ποὺ ἦταν ἡ ἄσπρη βούλα. Ἐνα σπαραχτικὸ μούγγρισμα συντάραξε τὸν κάμπο, ὁ τοῖχος σείστηκε, πέσανε λίγες πέτρες, ἀνέβηκε λίγος κουρνιαχτός.

— Ὅρτσα! ἔκανε τὸ χασαπόπουλο.

Μὰ ὁ μακελλάρης δευτερώνοντας χτύπησε καὶ τὸν ἄλλο κόμπο. Μουγγρίζοντας τὸ ζῶο κρεμάστηκε, τὸ μισὸ σερνάμενο στὴ γῆς. Δυὸ πορφυρῆς βρῦσες γενήκανε τὰ γόνατά του. Τὰ δυὸ κόκκαλα πετάχτηκαν ὄξω καὶ τὰ δυὸ πσινά του πόδια κρεμάστηκαν ἀπὸ μιὰ λουρίδα πετσί τὸ καθένα, ἄπραγα κάτου, κομμάτια χωρὶς ζωὴ πιά. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε μιὰ ἡσυχὴ φωνὴ πίσω:

— Καλὸ στὰ κάνετε!...

Ἐνας γέρος φουστανελλᾶς, μ' ἀπανωκάπι, μὲ γκλίτσα στὸ χέρι, στάθηκε καὶ χαιρέτησε τοὺς μακελλάρηδες.

— Βρέέε, καλὸ στὸν κουμπάρο! εἶπε τ' «ἀφεντικό».

Καὶ γυρίζοντας στὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ κόκκινο ζουνάρι, ἐξήγησε:

— Ὁ κουμπάρος ὁ Καπρῆς, ἀπὸ τ' Ἄνιφι.

Σφίξανε τὰ χέρια. Οἱ τρεῖς ἄντρες κάναν ἓνα γροῦπο. Ἦσχα, ἀρχίσανε μιὰ κουβέντα· δὲ βιαζόντουσαν καθόλου. Καὶ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, μὲ τὰ σπασμένα πόδια, ἀντιχτυποῦσε μουγγρίζοντας... Τὸ βουβαλάκι, ἀκούγοντας εἰς φωνῆς τῆς μάνας του εἶχε τρέξει κοντά της καὶ τῆς μύριζε τὰ ρουθούνια...

Δὲ βάσταξα κιὰ. Πῆγα κοντά τους καὶ μὲ φωνὴ ἀγαναχτισμένη τοὺς εἶπα:

— Δὲν τὸ λυπόσαστε τὸ κακόμοιρο τὸ ζῶ;.. Νὰ βασανί-
ζει ἔτσι!...

Τὸ «ἀφεντικό» μὲ κοίταξε μὲ κακὸ μάτι. Ἐπειτα, ἓνα κοροῦδευτικὸ χαμόγελο ἔσκασε στὰ χεῖλη του. Χαϊδεύοντας τὸ παχὺ του μουστάκι, εἶπε:

— Ἐέρουμε τὴ δουλειά μας ἑμεῖς, κύριος... Τί νοιάζεσαι τοῦ λόγου σου;

Καὶ ξανάρχισε ἀδιάφορος τὴν κουβέντα...

Μετὰ κάμποση ὥρα πρόσταξε:

— Τέλειωνε, Ἀργύρη!

Ὁ μακελλάρης διάλεξε ἓνα πλατὺ μαχαῖρι καὶ ζυγώνοντας ἔκοψε τὸ λαιμὸ τῆς βουβάλας. Ἐνας τιναγμὸς ἀκόμη καὶ τίποτα πιά. Ὁ κάμπος βυθίστηκε στὴ σιωπὴ καὶ στὴ φρήκη.